

Γ

γαβγίζω: (βλ. ηχώ αμετβ.).

γάζα (α): γάζα, η

γάζα (β): γκάζα, η και κοτόρ, ο (κοτόρ κυριολ. ύφασμα, πανί) π.χ. λιόμ γκάζα τε πφά(ν)νταβ μο βαρ = πήρα γάζα να δέσω το χέρι μου.

γάζωμα: (βλ. ράψιμο).

γαζώνω: (βλ. ράβω).

γάιδαρος: χορ, ο

π.χ. μπαρό, τφουλό χορ σαν του, ιν λατζάς κάι τχόστουτ εκχέ σικνέ χουρντέσα; = μεγάλο, χοντρό γαιδούρι είσαι εσύ, δεν ντρέπεσαι που τα βάζεις με ένα μικρό παιδί;, παϊ νταβ ε χορέ = νερό δίνω τον γάιδαρο.

γαϊδουράκι: χορορό, ο

γαϊδουράκι (νεογέννητο):

κουντούκο, ο.

(υποκ.) κουντουκίσι, ο

γαϊδουρινός: (βλ. γαιδουρίσιος).

γαϊδουρίσιος (επίθ.): χορανό,-ι

π.χ. σαρ χορανό σι λεσκό σσορό = σαν γαιδουρίσιο είναι το κεφάλι του.

γαϊδουριά: χοριπέ, ο

π.χ. τε λατζάς μο, χοριπέ σας καβά κάι κερντάν = να ντρέπεσαι ρε, γαιδουριά ήταν αυτό που έκανες.

Συνών. μπαλιτσιγιπέ = γουρουριά.

γαϊδουρόδερμα: χορέσκι-μορκχί, η.

γαϊδουροκέφαλος (επίθ.): χορανέ-σσερέσκο, -ι.

γαϊδουρότριχα: χορέσκο-μπαλ, ο (= γαιδάρου τρίχα, μπαλ = τρίχα, μαλλί).

γάλα: σύτυ (το υ προφ. όπως το γαλλικό υ) και σούτι, ο

π.χ. ταταράβ ε χουρντέσκο σούτι = ζεσταίνω του μωρού το γάλα, πιλάν κο σύτυ; = ήπιες το γάλα σου;

γαλάζιος (άκλ. επίθ.): μαβί

π.χ. μαβί γιακχά = γαλάζια μάτια.

γαλακτόπιτα: σουτέσκι-

πλιτσί(ν)τα, η.

γλακτώδης (επίθ.): σουτέσκο, -ι

και συτέσκο, -ι.

γαλανομάτης (επίθ.): μαβί-

γιακχένγκο,-ι.

γαλανός: (βλ. γαλάζιος).

γαλατάκι: σουτίσι, ο.

γαλατάς: σου(τ)τσίο, ο

π.χ. ιν νακχλό αβγκιέ ο σου(τ)τσίο = δεν πέρασε σήμερα ο γαλατάς.

γαλατού: σου(τ)τσίκα, η.

Γαλλία: Φράνσα, η.

γαλλικός (επίθ.): φρανσένγκο,-ι

και φρανσάκο,-ι.

Γάλλος: Φράνσι, ο.

Γαλλίδα: Φράνσκα, η.

γαλλόφιλος (επίθ.): αμάλ-

φρανσένγκο,-ι (= φίλος γάλλων).

γαλλοπούλα: μισίρκα, η

π.χ. μισιρκάκε αρνέ = αβγά

γαλοπούλας.

γαμημένος (μτχ.): μπουλιντι(ν)ντό, -ί.

γαμήσι: μπουλιντιπέ, ο.

γαμιέμαι (αμετβ. ρ.):

μπουλένταμαν και

μπουλέντι(ν)ντιάβ.

γαμιόλα (μτχ. ως ουσ.):

μπουλιντι(ν)ντί, η (σ.α. γαμημένη).

γαμιόλης (μτχ. ως ουσ.):

μπουλιντι(ν)ντό, ο (σ.α. γαμημένος, πούστης).

γάμος: μπιάβ και αμπάβ, ο

π.χ. κάι κα κερντόλ τουμαρό μπιάβ; = πού θα γίνει ο γάμος σας;

μπουτ σσουκάρ κερντιλό τουμαρό αμπάβ! = πολύ ωραίος έγινε ο

γάμος σας! μόσκε-τσχιμπάκε, τζα τούντα κάι αμπάβ = για στόμα-για

γλώσσα (για μαύρα μάτια), πήγαινε κι εσύ στο γάμο.

γάμπα: γά(μ)μπα, η

π.χ. τφουλέ γά(μ)μπε σίτουτ = χοντρές γάμπες έχεις.

γαμπριά*: τζαμουτριπέ, ο

π.χ. (όρκος) με τσαβέσκο τζαμουτριπέ τε να ντικχάβ! = του γιου μου τη γαμπριά να μη δω! (δηλ. να μη δω γαμπρό το γιο μου) (βλ. και νυφιά).

Αντίθ. μποριπέ = νυφιά.*

γαμπριάτικος (επίθ.):

τζαμουτρικανό-ί.

π.χ. βουραντάς πε τζαμουτρικανέ πατέ = φόρεσε τα γαμπριάτικα ρούχα του.

Αντίθ. μπορικανό = το νυφικό, νυφικός.

γαμπρός: τζαμουτρό, ο

π.χ. ο τζαμουτρό ε σασουιάσα κερέλ, η μπορί ε σασουιάσα νασσι κερέλ = ο γαμπρός με τη πεθερά κάνει, η νύφη με τη πεθερά δεν μπορεί να κάνει.

Αντίθ. μπορί = νύφη.

γαμπρούλης (επίθ.): τζαμουτρορό, ο.

Αντίθ. μπορορί = νυφούλα.

γαμώ (μετβ. ρ.): μπουλένταβ

γάντζος: γάντζα, η και κάντζα, η

γάντι: ελντιβάνο, ο

π.χ. βουράβ κε ελντιβάια, αβρί κερέλ μπουτ σσιλ = φόρα τα γάντια σου, έξω κάνει πολύ κρύο.

γάνωμα: ανουσαριπέ, ο.

γανωματάς: (βλ. γανωτής).

γανωμένος (μτχ.): ανουσαρντό,-ί

π.χ. ανουσαρντέ σι ε τσίντζιρε = γανωμένες είναι οι κατσαρόλες.

Αντίθ. μπιανουσαρντό = αγάνωτος.

γανώνομαι (αμετβ. ρ.):

ανουσάρντιαβ

π.χ. ανουσάρντιλε ε τσίντζιρε = γανώθηκαν οι κατσαρόλες.

γανώνω (μετβ. ρ.): ανουσαράβ

π.χ. τχαϊάρα κα ανουσαράβ με σίνιε = αύριο θα γανώσω τα ταγιά μου.

γανωτής: ανουσαρτσίο, ο

θηλ. ανουσαρτσικά,η

Συνών. καλαητζίο = καλαϊτζής.

γαργαλιέμαι (αμετβ. ρ.):

γαργαλισάαβ.

γαργαλώ (μετβ. ρ.):

γαργαλισαράβ.

γαργάρα: γκαργκαράβα, η

π.χ. ο ντοκτόρι ντιά λε ιλάτσι τε κερέλ γκαργκαράβα = ο γιατρός του έδωσε φάρμακο να κάνει γαργάρα, κερ γκαργκαράβα λο(ν)ντέ-παέσα, τε ατσόλ κε ντα(ν)ντέσκι ντουκ = κάνε γαργάρα με αλατόνερο να σταματήσει ο πόνος του δοντιού σου.

γαργαρίζω (αμετβ. ρ.):

γκαργκαράβα-κεράβ (= γαργάρα κάνω).

γαριδάκι: γαριδάκι, ο και

γκαριντάκι, ο

π.χ. ντικ, ο πάπου γαριδάκια λιάς τούκε = κοίτα, ο παππούς γαριδάκια σου πήρε.

γάτα: πισίκα, η

π.χ. η πισίκα ασταρντά γεκ μπαρό μισκί = η γάτα έπιασε ένα μεγάλο ποντίκι.

γατάκι: (βλ. γατούλα).

γατίσιος (επίθ.): πισικάκο,-ι και πισικανό,-ί

π.χ. πισικάκε γιακχά σίλε = γατίσια μάτια έχει.

γατότριχα: πισικάκο-μπαλ, ο.

γατούλα: πισικίσα και πισικορί, η

π.χ. κάσκι σι καγιά πισικίσα; = πιανού είναι αυτή η γατούλα;

γδαρμένος (μτχ.): ουζζαρντό,-ί

(σ.α. ξεφλουδισμένος, ξεπουπουλιασμένος).

γδάρσιμο: ουζζαριπέ, ο

(βλ. και ξεφλούδισμα, ξεπουπούλιασμα).

γδέρνομαι (αμετβ. ρ.):

ουζζάρντιαβ

π.χ. πελό κατάρ μοτόρι ντα
ουζζάρντιλι λεσκή κοτσ = έπεσε από
το μηχανάκι και γδάρθηκε το
γόνατό του.

(βλ. και ξεφλουδίζομαι).

γδέρνω (μετβ. ρ.): ουζζαράβ

π.χ. ουζζαράβ ο μπακρό = γδέρνω
το πρόβατο.

(βλ. και ξεφλουδίζω,
ξεπουπουλιάζω).**γδυμένος (μτχ.):** νανγκιαρντό,-ί (= γυμνωμένος).

Αντίθ. βουραντό = ντυμένος,
φορεμένος.

γδύνομαι (αμετβ. ρ.):

νανγκιαράμαν.

π.χ. νά ντε α(ν)ντρέ, νανγκιαράμαν
= μην μπαίνεις μέσα, γδύνομαι.

(νανγκό = γυμνός, νανγκιαράμαν
κυριολ. = γυμνώνομαι).*Αντίθ.* βουραβάμαν = ντύνομαι**γδύνω (μετβ. ρ.):** νανγκιαράβ

π.χ. νανγκιαράβ ε χουρντέ = γδύνω
το μωρό.

Αντίθ. βουραβάβ = ντύνω, φορώ
μετβ..

(νανγκιαράβ κυριολ. = γυμνώνω).

γδύσιμο: νανγκιαριπέ, ο (= γύμνωμα).*Αντίθ.* βουραηπέ = ντύσιμο.**γδυτός:** (βλ. γδυμένος).**γειτόνεμα:** κομσουλούκο, ο (σ.α.

η συναναστροφή των γειτόνων)

π.χ. κο κομσουλούκο τούκε τε
ατσχέλ, μπιλατζανέα! με τσχάκε
γιακ τχοντάν = το γειτόνεμα σου
γεια σένα να μείνει, αδιάντροπε! για
την κόρη μου μάτι έβαλες,
κομσουλούκο νάι αμεν = γείτονες
είμαστε, αλλά γειτόνεμα
(συναναστροφή) δεν έχουμε.

γειτονιά: κομσουλούκο, ο

(βλ. και γειτόνεμα).

γειτονιά: μαλάβα, η

π.χ. αβγκιέ κάι μαλάβα κερντόλ
μπιάβ = σήμερα στη γειτονιά
γίνεται γάμος.

γείτονας (α): κομσούιο, ο (προφ.
με συνίζηση ιο)

π.χ. (αλληγ.) κάνα τζας τε κινές
κχερ, ε κομσσουέ κα κινές νάα ο
κχερ = όταν πας να αγοράσεις σπίτι,
το γείτονα θα αγοράσεις όχι το
σπίτι. (δηλ. μεγάλη σημασία έχει
ποιος θα είναι ο γείτονας).

γείτονας (β): κομσσίο, ο

π.χ. κομσσία σαμούς, αμαρέ κχερά
σι πάζς-πασσέ = γείτονες είμαστε,
τα σπίτια μας είναι κοντά-κοντά
(δίπλα-δίπλα).

γειτόνισσα: κομσσοούκα, η.**γελασμένος (μτχ.):** χοχαντό,-ί (σ.α.
ξεγελασμένος)

π.χ. χοχαντό σαν, άμα πακιάς καβά
σσει κάι κα κερντόλ = γελασμένος
είσαι, αν πιστεύεις αυτό το πράγμα
ότι θα γίνει.

γελαστικός (επίθ.): ασαηκα(ν)ντό,-
ί.

Συνών. ασαη(ν)ντό = γελαστός,
σσαγκατζίο = αστείος, κωμικός.

γελαστός (επίθ.): ασαη(ν)ντό,-ί

π.χ. μπουτ ασαη(ν)ντό τσχαβό σι!
= είναι πολύ γελαστό αγόρι! σίλε
ασαη(ν)ντό μουί = έχει γελαστό
πρόσωπο.

Αντίθ. ροη(ν)ντό = κλαμένος,

μπιασαη(ν)ντό = αγέλαστος.

(ασαη(ν)ντό σ.α. = χαμογελαστός).

γελέκο: ελέκο και ιλέκο, ο και
γίλέκο, ο

π.χ. κάταρ λιάν καβά σσουκάρ
ελέκο; = από πού το πήρες αυτό το
ωραίο γελέκο;

γελιέμαι (αμετβ. ρ.): χοχάντιαβ

π.χ. νι χοχάντολ, πφιρνό σι = δεν
γελιέται, πονηρός είναι.(σ.α.
ξεγελιέμαι).

γέλιο: ασαηπέ, ο

π.χ. (στίχοι από ποίημα Γ.Αλεξίου «ο ασαηπέ» = το γέλιο) τζου(ν)ντό μουλό σι ο μανούζς κάι χασαρντά πε γκέσκο ασαηπέ = ζωντανός νεκρός είναι ο άνθρωπος που έχει χάσει το γέλιο της ψυχής του.

(ασαηπέ σ.α. χαμόγελο).

γελοίος (επίθ.): ασαημάσκο, -ι (= για γέλιο και πρασαημάσκο, -ι (= για κοροϊδεμα, για εμπαιγμό, για περιγέλασμα, για περιφρόνηση) π.χ. ασαημάσκο σσεί σι καβά = γελοίο πράγμα είναι αυτό, πρασαημάσκο κερντιλάν = γελοίος έγινες.

γελώ (α) (αμετβ. ρ.): ασάβ

π.χ. κερντά μαν τε ασάβ με γκέσα αϊράτ = μ' έκανε να γελάσω με την ψυχή μου απόψε, σόσκε ασάς; νταλγκάβα-κχελές μάνσα; = γιατί γελάς; με κοροϊδεύεις; (ασάβ σ.α. χαμογελώ).

γελώ (β) (ενεργ. διαμ.ρ.):

ασανταράβ (κάνω να γελάσει-ουν) π.χ. ασανταρντάν αμέν μπουτ αϊράτ = μας έκανες να γελάσουμε πολύ απόψε, ασανταρντά μαν κο τσαβό, μπουτ τζανέλ = μ' έκανε να γελάσω ο γιος σου, πολλά ξέρει.

Αντίθ. ροβνταράβ = κάνω να κλάψει-ουν, βάζω να κλάψει-ουν.

γεμάτος (μτχ.ως επιθ.): πφερντό, -ί

π.χ. πφερντό σι ο τομαφίλι, νι λελ αβέρ τζενέν = γεμάτο είναι το αυτοκίνητο, δεν παίρνει άλλα άτομα.

(σ.α. πλήρης, συμπληρωμένος, πυκνός).

Αντίθ. τσουτσό = άδειος, μπότσι = άδειος.

γεματούτσικος (επίθ.):

πφερντορό, -ί.

Αντίθ. τσουτσορό = αδειούτσικος.

γεμίζω (α) (αμετβ. ρ.): πφερντιάβ

π.χ. πφερντιλί η κόφα = γέμισε ο κουβάς.(σ.α. συμπληρώνομαι).

Αντίθ. τσουτσιάβ = αδειάζω

αμετβ., τσουτσάρντιαβ = αδειάζω αμετβ.

γεμίζω (β) (μετβ. ρ.): πφεράβ

π.χ. πφεράβ η φουτσία παί = γεμίζω το βαρέλι νερό. (σ.α. συμπληρώνω).

Αντίθ. τσουτσαράβ = αδειάζω μετβ.

γεμίζω (γ) (ενεργ. διαμ.ρ.):

πφερνταράβ και (επιτατ.ενεργ. διαμ.ρ.) πφερντανταράβ (= βάζω να γεμίσει-ουν, κάνω να γεμίσει-ουν, σ.α. φορτίζω, σφραγίζω δόντι)

π.χ. κα τζαβ κάι ντοκτόρι, τε πφερνταράβ μο νταν = θα πάω στον γιατρό να σφραγίσω το δόντι μου, τζαβ κάι γκατζό, τε πφερνταράβ η μπαταρία = πάω στον αλλόφυλο να γεμίσω την μπαταρία, κα πφερνταράβ λεστέ η φουτσία παϊ = θα τον βάλω να γεμίσει το βαρέλι νερό.

Αντίθ. τσουτσαρνταράβ = βάζω να αδειάσει-ουν, κάνω να αδειάσει-ουν.

γέμιση: (βλ. γέμισμα).

γέμισμα (α): πφεριπέ, ο (σ.α. συμπλήρωμα).

π.χ. ε πιπέρα μανγκέν πφεριπέ = οι πιπεριές θέλουν γέμισμα.

Αντίθ. τσουτσαριπέ = άδειασμα.

γέμισμα (β): πφερνταριπέ, ο (ρημ. ουσ. από το ρ. πφερνταράβ βλ.

γεμίζω (γ)), πφερνταριπέ σ.α. φόρτιση, σφράγισμα δοντιού)

π.χ. πφερνταριπέ μανγκέλ η μπαταρία = φόρτιση θέλει η μπαταρία, πφερνταριπέ μανγκέλ κο νταν = σφράγισμα θέλει το δόντι σου.

γεμισμένος (α) (μτχ. ως επιθ.):

πφερντό, -ί (= γεμάτος, πλήρης).

Αντίθ. τσουτσαρντό = αδειασμένος.

γεμισμένος (β) (μτχ.):

πφερνταρντό, -ί (από το ρ.

πφερνταράβ βλ. γεμίζω (γ)),

πφερνταρντό σ.α. φορτισμένος,
σφραγισμένος (για δόντι))

π.χ. πφερνταρντό σι μο νταν =
σφραγισμένο είναι το δόντι μου.

γεμιστήρα: γεμιστίρα, η

π.χ. ε ταπαντζάκι γεμιστίρα = η
γεμιστήρα του πιστολιού.

γεμιστός (επίθ.): πφερντό,-ί (= γεμάτος).

π.χ. πφερντέ πιτέρα κα κεράβ
αβγκιέ = γεμιστές πιπεριές θα κάνω
σήμερα.

γενέθλια (α): μπια(ν)ντιμάσκο-
γκιές, μπια(ν)ντιμάσκο-γκιβέ και
μπια(ν)ντιμάσκο-γκιέ,ο (= γέννησης
μέρα).

γενέθλια (β): γενέθλια, ε

π.χ. λεσκέ γενέθλια σι αβγιέ = τα
γενέθλιά του είναι σήμερα.

γένια: τσχορά και σακάλα, ε

π.χ. ρά(ν)ντε κε σακάλα = ξύρισε
τα γένια σου.

(ομόηχο τσχορά = κοπέλες).

γέννα: μπιανιπέ, ο.

γενναίος: μρουζς, ο (= άνδρας,
αρσενικό, παλικάρι).

γενναιότητα: μρουσσιπέ, ο (=
ανδρεία, παλικαριά).

γεννημένος: μπια(ν)ντό,-ί

Αντίθ. μπιμπια(ν)ντό = αγέννητος.

γεννιέμαι (αμετβ. ρ.): μπιά(ν)ντιαβ

π.χ. κατάρ κι ντέι τα εκ φαρέ τε
μπιά(ν)ντος, για τε κερές μανγκέ
του καλέ = από τη μάνα σου ακόμα
μια φορά να γεννηθείς, για να μου
το κάνεις εσύ αυτό.

γεννώ (μετβ. ρ.): μπιανάβ

π.χ. τσχαβό μπια(ν)ντά λεσκί ρομνί
= αγόρι γέννησε η γυναίκα του,
ντά ιν μπια(ν)ντά κι ρομνί; =
ακόμα δεν γέννησε η γυναίκα σου;

γένος: τζίνσι, ο

π.χ. νάι λατσχέ τζινσέσταρ σι καλά
μανουσσά = δεν είναι από καλό
γένος αυτοί οι άνθρωποι, τε
μανγκέσα μπιτίν κε τζινσέ α(ν)τά

μανγκέ, νι νταράβ τούταρ = αν
θέλεις όλο σου το γένος φέρε μου,
δε φοβάμαι από σένα, (φράση) εκχέ
μανουσσέσκο τζίνσι πουσσέν =
ενός ανθρώπου το γένος ρωτάνε
(δηλ. από τη φήμη του γένους
επηρεάζεται το κύρος του
απογόνου).

Συνών. σόι = σόι

γερά (επίρρ.): ζουραλέστε (σ.α.
δυνατά)

π.χ. αστάρντο ζουραλέστε τε να
περές = κρατήσου γερά να μην
πέσεις, αστάρ ζουραλέστε ο σιτζίμ
= κράτα γερά το σχοινί.

γεράματα: πφουριπέ, ο

π.χ. κίντελ παρέ πε πφουριμάσκε =
μαζεύει χρήματα για τα γεράματά
του, κα ντικχές μαν α(ν)ντό μο
πφουριπέ; = θα με κοιτάξεις στα
γεράματα; (πφουριπέ κυριολ. =
γήρας).

γέραςμα: πφουραριπέ, ο

Αντίθ. τερναριπέ = ζανάνιομα.

γερασμένος (μτχ.): πφουραρντό,-ί

*Αντίθ. μπιπφουραρντό = αγέραςτος,
τερναρντό = ζανανιωμένος.*

Γερμανία: Αλαμάνια, η

π.χ. κάι Αλαμάνια σι λεσκό πφάλ =
στη Γερμανία είναι ο αδερφός του.

γερμανικός (επίθ.): αλαμανένγκο,-ι
και αλαμανιάκο,-ι.

π.χ. αλαμανένγκε μανγκινά =
γερμανικά προϊόντα.

Γερμανός: Αλαμάνο, ο.

Γερμανίδα: Αλαμάνκα, η.

γέρνω (αμετβ. ρ.): (βλ. λυγίζω
αμετβ.).

γέρνω (μετβ. ρ.): μπανγκιαράβ και
μπανγκαράβ

π.χ. μπανγκάρ η φουτσία. = γείρε
το βαρέλι.

(βλ. και λυγίζω μετβ.).

γερνώ (αμετβ. ρ.): πφουριάβ

π.χ. λιέ μαν ε μπροσά, πφουριλόμ =
με πήραν τα χρόνια, γέρασα,

πφουριλάν, ιν τζανές σο πφενές = γέρασες, δεν ξέρεις τι λες, (γνωμικό Γ.Αλεξίου) πφουρόλ σάντε ο μανούζς κái ιν κερέλ σουνέ = γερνά μόνο ο άνθρωπος που δεν κάνει όνειρα.

Αντίθ. τερνιάβ = αμετβ. ζανανιώνω.

γερνώ (μετβ. ρ.): πφουραράβ π.χ. πφουραρντέ μαν ε τσεκίε = με γέρασαν τα βάσανα, (ευχή σε νεόνυμφους) ο Ντελ τε πφουραρέλ τουμέν εκχέ σσαρα(ν)ντέστε = ο Θεός να σας γεράσει σε ένα μαξιλάρι.

Αντίθ. τερναράβ = μετβ. ζανανιώνω.

γεροδεμένος (α) (επίθ.):

μπαμπάτσι-κα

π.χ. μπαμπάτσι μανούζς = γεροδεμένος άνθρωπος (η φράση σ.α. ισχυρός οικονομικά άνθρωπος).

γεροδεμένος (β) (επίθ.): ζουραλό, -

ί και κουβετλίο, -ίκα (κυριολ.

δυνατός, ισχυρός, γερός)

π.χ. ζουραλό τσαβρό = γεροδεμένο παιδί.

Αντίθ. μπιζουραλό και μπικουβετέσκο = αδύναμος, ανίσχυρος.

γεροντάκι: πφουρορό, ο

π.χ. σο τε κερέλ ο πφουρορό! = τι να κάνει το γεροντάκι!

Αντίθ. τερνορό = νεαρούλης.

γερόντισσα: πφουρορί, η

Αντίθ. τερνορί = νεαρούλα.

γεροντίστικος (επίθ.):

πφουρικανό,-ί

π.χ. πφουρικανέ μενία λιάν μάνγκε; = γεροντίστικα παπούτσια μου πήρες;

Αντίθ. τερνικανό = νεανικός.

γέρος: πφουρό, ο

π.χ. πφουρό σι, ιν ντικχέλ σσουκάρ = γέρος είναι, δεν βλέπει καλά.

Αντίθ. τερνό = νέος.

γερός: (βλ. δυνατός).

γεύμα: (βλ. φαγητό).

γεύομαι: βλ. μοιράζω (β)

γεύση: νταντία, η και ντάντι, ο (σ.α. γευστικότητα, νοστιμιά, ουσία)

π.χ. νάι ντάντι α(ν)ντί ζουμί = δεν έχει γεύση το φαγητό, λιά ε παρένγκι νταντία = πήρε τη γεύση των χρημάτων (δηλ. γλυκάθηκε από τα χρήματα).

(βλ. και νοστιμιά, ουσία).

γευστικός (επίθ.): νταντιάκο, -ι.

γευστικότητα: (βλ. γεύση).

γέφυρα: πφουρτ, η και πόντο, ο

π.χ. νεβί σι καγιά πφουρτ = καινούργια είναι αυτή η γέφυρα, κασστουνό σι ο πόντο = ξύλινη είναι η γέφυρα.

γεφυρούλα: πφουρτορί, η και ποντορό, ο.

γεφύρωμα: πφουρταριπέ, ο.

γεφυρωμένος (μτχ.):

πφουρταρντό,-ί

π.χ. πφουρταρντί λεν = γεφυρωμένο ποτάμι.

Αντίθ. μπιπφουρτάκο = αγεφύρωτος.

γεφυρώνω (μετβ. ρ.): πφουρταράβ.

γεωργία: λετζμπερλίκο, ο (σ.α. αγροτιά).

γεωργός: λετζμπέρι, ο (σ.α.

αγρότης), θηλ. λετζμπέρκα, η (σ.α. αγρότισσα).

γη: πφου, η

π.χ. (στίχοι από ποίημα Γ.Αλεξίου «η σεβντάβα» = ο έρωτας), η πφου ντουέ(ν)ντε τε πουτάρντολ, ε τσερινα τελέ τε περέν, μά(ν)νταρ αβέρ τουτ κχόνικ νασστί κα λελ! = η γη στα δυο κι αν χωριστεί, τα άστρα κάτω κι αν πέσουν, από μένα άλλος

κανείς δε θα μπορέσει να σε πάρει!, μερς σσουκάρ, α(ν)ντί πφου κα νταβ τουτ = κάτσε ωραία (καλά),

μες στη γη θα σε δώσω (στη γη θα σε χτυπήσω).

(υποκ.) φρουϊορί, η

(βλ. ομόηχο φρουϊορί = φρυδάκι).

γήινος (επίθ.): φρουϊάκο,-ι.

γήπεδο: γίπεδο, ο

π.χ. κάι σαβό γίπεδο κα κχελάς τόπα; = σε ποιο γήπεδο θα παίζουμε μπάλα;

γήρανση: (βλ. γέρασμα).

γήρας: (βλ. γεράματα).

γι' αυτό (επίρρ.): ο(ν)ντάν

π.χ. νασφάιλομ, ο(ν)ντάν νι γκελόμ κάι μπουκί = αρρώστησα, γι' αυτό δεν πήγα στη δουλειά.

γιαβρί: γιαβρούιο (προφ. με συνίζηση ιο) και γιαβρίο, ο θηλ.

γιαβρούκα, η

π.χ. μο σικνό γιαβρίο σι καβά = το μικρό γιαβρί μου είναι αυτό (ο μικρότερος γιος μου είναι αυτός), ε τσιρικλάκι γιαβρούκα = του πουλιού το γιαβρί (νεογνό).

γιαγιά (α): μάμι, η

π.χ. νταά μπουτ μανγκέλ πε μαμιά κατάρ πι ντέι = πιο πολύ αγαπάει τη γιαγιά του από τη μάνα του.

γιαγιά (β) (που έχει δισέγγονο-α):

μπαρί-μάμι, η (κυριολ. μεγάλη γιαγιά).

γιαγιάκα: μαμορί, η.

γιακαδάκι: γιακαβίσα, η.

γιακάς: γιακάβα, η

π.χ. μελαλί σι ε α(ν)τεραβάκι γιακάβα = λερωμένος είναι ο γιακάς του πουκαμίσου.

γιαουρτάκι: τφουντορό, ο

π.χ. χα κο τφουντορό = φάε το γιαουρτάκι σου.

γιαουρτάς: γιουρτσούιο, ο (προφ. με συνίζηση ιο).

γιαούρτι: τφουτ και γιουούρτο, ο π.χ. τσχορντιλέ ακανά ε τφουντάσο τε κεράς; = χύθηκαν τώρα τα γιαούρτια: τι να κάνουμε; (δηλ.

έγινε το κακό), γιουούρτο κα χας; = γιαούρτι θα φας;

γιαπωνέζικος (επίθ.):

τζαπονένγκο,-ι και τζαπονιάκο,-ι

π.χ. τζαπονένγκε γιακχά σίλε = γιαπωνέζικα μάτια έχει.

Γιαπωνέζος: Τζαπόνι, ο.

Γιαπωνέζα: Τζαπόνκα, η.

γιαρμάς: γιαρμάβα, η

π.χ. κι(ν)ντάν γιαρμάβα ε κχαϊνένγκε; = αγόρασες γιαρμά για τις κότες;

γιασμαάκι: γιασσμαάκο, ο

γιατί (ερωτημ. μορ. ή συνδ.):

σόσκε και σόσταρ

π.χ. σόσκε ιν αβιλάν; = γιατί δεν ήρθες; σόσταρ νι λιάν τούκε ντα; = γιατί δεν πήρες και για σένα; ιν γκελόμ κάι μπουκί, σόσκε σόμας νασφαλό = δεν πήγα στη δουλειά, γιατί ήμουν άρρωστος.

γιατρεία: ντερμάνο και

λατσαριπέ, ο

π.χ. νασστί ρακχαντόμ ο ντερμάνο καλέ νασφαλιμάσκο = δεν μπόρεσα να βρω τη γιατρεία αυτής της αρρώστιας. (λατσαριπέ κυριολ. = κα-

λυτέρευση).

Συνών. σασταριπέ = θεραπεία, ολοκλήρωση.

γιάτρεμα: (βλ. γιατρεία).

γιατρεμένος (επίθ.): λατσαρντό,-ί

(= βελτιωμένος, διορθωμένος, έτοιμος, περιποιημένος)

(λατσαρντό κυριολ.

καλύτερευμένος).

Συνών. σασταρντό = θεραπευμένος, ολοκληρωμένος.

Αντίθ. μπιλατσαρντό =

αγιάτρευτος, αβελτίωτος,

αδιόρθωτος, ακαλύτερευτος.

γιατρεύομαι (αμετβ. ρ.):

λατσχάρντιαβ (= αμετβ.

καλύτερεύω)

π.χ. λατσχάρντιλομ κατάρ καλά
 ιλάτσορα = γιατρεύτηκα απ' αυτά
 τα φάρμακα.

*Συνών. σαστάρντιαβ =
 θεραπεύομαι, ολοκληρώνομαι.*

γιατρεύω (μετβ. ρ.): λατσχαράβ (= μετβ. καλυτερεύω)

π.χ. κα λατσχαρέν τουτ καλά
 ιλάτσορα = θα σε γιατρέψουν αυτά
 τα φάρμακα.

γιατρός: ντοκτόρι, ο

π.χ. ντικχλά τουτ ο ντοκτόρι; = σε
 είδε (εξέτασε) ο γιατρός; μπουτ
 λατσχό σι καβά ντοκτόρι = πολύ
 καλός είναι αυτός ο γιατρός.

γιατρίνα: ντοκτόρκα και
 ντοκτορίνκα, η.

π.χ. αβιλί η ντοκτόρκα; = ήρθε η
 γιατρίνα;

γίγαντας: ντέβι, ο (χρησιμοποιείται
 μτφ. για να δηλώσει πολύ ψηλό και
 εύσωμο άνδρα ή έφηβο)

π.χ. ντέβι κερντιλό κο τσχαβό!
 νασσί πιντζαρντόμ νε = γίγαντας
 (πολύ ψηλός και εύσωμος) έγινε ο
 γιος σου! δεν μπόρεσα να τον
 γνωρίσω.

Θηλ. ντέβκα, η.

γίδα: (βλ. κατσικά).

γιδάρης: (βλ. γιδοβοσκός).

γιδοβοσκός: κετσικένγκο-
 τσομπάνο, ο.

γίνομαι (α) (αμετβ. ρ.): κερντιάβ

π.χ. ιν κερντιλέ νταά ε ντρακχά =
 δεν έγιναν ακόμη τα σταφύλια, και
 κερντιλό τουμαρό μπιάβ; = πού
 έγινε ο γάμος σας; σο κερντιλό,
 σόσταρ χολάιλαν; = τι έγινε, γιατί
 θύμωσες;

*Αντίθ. μουσάρντιαβ = αμετβ. χαλώ.
 (βλ. και φτιάχνομαι).*

γίνομαι (β) (επιτατ.αμετβ.ρ.):

κερτί(ν)ντιαβ

π.χ. κερντί(ν)ντιλι η ζουμί = έγινε
 το φαγητό (σ.α. φτιάχνομαι,
 δημιουργούμαι).

γίνωμα: κερντιπέ, ο.

γινωμένος (μτχ.): κερντό,-ί (σ.α.
 φτιαγμένος)

π.χ. κερντό σι ο χουρμπουζό =
 γινωμένο είναι το καρπούζι.

*Αντίθ. μπικερντό = αγίνωτος,
 άγουρος, μποζούκι, μουσαρντό =
 χαλασμένος.*

(βλ. και φτιαγμένος).

γιόκας: τσχαβορό, ο

π.χ. αβιλό μο τσχαβορό κατάρ ο
 σχολίο = ήρθε ο γιόκας μου από το
 σχολείο.

(βλ. και αγοράκι).

γιορτάζω (αμετβ. και μετβ.ρ.):

γιορτισαράβ.

π.χ. αβγκιέ γιορτισαρέλ μο πφαλ =
 σήμερα γιορτάζει ο αδερφός μου,
 ιρακί γιορτισαρντέμ με αλαβέσκι
 γιορτία = χθες γιόρτασα την
 ονομαστική μου γιορτή.

γιορτή: γιορτία, η και μπαρό-γκιβέ,
 ο

π.χ. με τσχαβέσκο μπαρό-γκιβέ κε-
 ράβ αβγκιέ = του γιου μου τη
 μεγάλη μέρα (γιορτή) κάνω
 σήμερα. (μπαρό-γκιβέ κυριολ. =
 μεγάλη μερα).

γιορτινός (επίθ.): γιορτάκο,-ι

π.χ. βουραντάς πε γιορτιάκε πατέ =
 φόρεσε τα γιορτινά του ρούχα.

γιος: τσχαβό και τσχαό, ο

π.χ. σόσκε χάστουτ κε τσχαβέσα; =
 γιατί μαλώνεις με το γιο σου;

(βλ. και αγόρι).

γιοβαρλάκια: γιοβαρλάκορα και
 γιοβαρλάτσα,ε

π.χ. γιοβαρλάκορα κα κεράβ
 αβγκιέ = γιοβαρλάκια θα φτιάξω
 σήμερα.

Γιουγκοσλαβία: Γιουγκοζλαβία, η

π.χ. κάι Γιουγκοσλαβία ντα σι
 μπουτ Ρομά = και στη
 Γιουγκοσλαβία υπάρχουν πολλοί
 Τσιγγάνοι.

γιουγκοσλάβικος (επίθ.):

γιουγκοζλαβένγκο, -ι (= Γιουγκοσκλάβων) και γιουγκοζλαβιάκο, -ι (= Γιουγκοσλαβίας).

Γιουγκοσλάβος: Γιουγκοζλάβο, ο

Γιουγκοσλάβο: Γιουγκοζλάβο, η

γιουρούσι: γιουρούσι, ο

γκαβός: (βλ. αλλήθωρος, τυφλός).

γκαβωμάρα: (βλ. τύφλα).

γκαβώνομαι: (βλ. τυφλόνομαι).

γκαβώνω: (βλ. τυφλώνω).

γκαζάκι: σικνί-μποτίλα, η (κυριολ. μικρή μποτίλια)

π.χ. τζα κιν εκ σικνί-μποτίλα, τε κεράβ καϊάβα ε μανουσσένγκε = πάνε αγόρασε ένα γκαζάκι, να φτιάξω καφέ στους ανθρώπους.

γκάζι: γκάζι, ο

π.χ. μπάσμα μπουτ ο γκάζι = μη πατάς πολύ το γκάζι.

(γκάζι σ.α. = πετρέλαιο).

γκαζιέρα: γκαζγκέρα, η

π.χ. η ζουμί κιρόλ οπρά γκαζγκέρα = το φαγητό βράζει πάνω στη γκαζιέρα.

γκαζόζα: γκαζόζι, ο και γκαζόζα, η

π.χ. πουτάρ μανγκέ γεκ σσουντρό γκαζόζι τε παβ = άνοιξέ μου μια κρύα γκαζόζα να πιω.

γκάζωμα: γκαζλαμάκο, ο.

γκαζωμενος (άκλ. επίθ.):

γκαζλαμούτσι

π.χ. γκελόταρ γκαζλαμούτσι = έφυγε γκαζωμένος.

γκαζώνω (αμετβ. και μετβ. ρ.):

γκαζλάιαβ

π.χ. τε γκαζλάιαβ ο μοτόρι, τζανές κάι κα μουκάβ λε! = άμα γκαζώσω το μηχανάκι, ξέρεις πού θα τον αφήσω!

γκάιντα: γκάντα, η

π.χ. μο πάπο τζανέλας τε μπασσαλέλ γκάντα = ο παππούς μου ήξερε να παίζει γκάντα.

γκαράζ (συνεργείο αυτοκινήτων):

γκαράζι, ο

π.χ. μουκλόμ ο τομαφίλι κάι γκαράζι, για τε κερέν λε = άφησα το αυτοκίνητο στο γκαράζ, για να το φτιάξουν.

γκααραζιέρης (μηχανικός αυτοκινήτου): γκααραζτσίο, ο

π.χ. κάι γκααραζτσίο σι ο τομαφίλι = στον γκααραζιέρη είναι το αυτοκίνητο.

γκαρσόν: γκαρσόνι, ο

π.χ. μούιτχο ε γκαρσονέσκε, τε ντας παρανγκελία = φώναξε το γκαρσόν, να δώσουμε παραγγελία.

γκαρσόνα: γκαρσόνκα, η.

γκάστρωμα: κχαμναριπέ, ο.

γκαστρωμένη: (βλ. έγκυος).

γκαστρώνομαι (αμετβ. ρ.):

κχαμνιάβ και κχαμναράμαν.

γκαστρώνω (μετβ. ρ.): κχαμναράβ και κχαμνανταράβ.

π.χ. νταά νι εβλε(ν)ντί λάσα, κχαμναρντά λα = ακόμη δεν την παντρεύτηκε, τη γκάστρωσε.

γκέμι: γκέμο και γκέμι, ο

π.χ. σϋρντε εμπούκα λεσκέ γκέμορα, μπουτ μπαλβάλ ντιάν λε = τράβα λίγο τα γκέμια του, πολύ αέρα του 'δωσε.

γκίνια: (βλ. γρουσουζιά).

γκιουβέτσι: γκυβέτσι (προφ. το υ όπως το γαλλικό u) και γκιουβέτσι, ο

π.χ. κα κεράβ γκιουβέτσι αβγκιέ = θα φτιάξω γκιουβέτσι σήμερα.

γκιούμι: γκύμο, ο (προφ. το υ όπως το γαλλικό u)

π.χ. μιννό σι καβά γκύμο = δικό μου είναι αυτό το γκιούμι.

γκολ: γκόλι και γκολ, ο

π.χ. κον τσχουτά ο γκόλι; = ποιος έριξε το γκολ;

γκολτζής: γκλοτζίο, ο.

γκόμενα: γκόμενα και γκόμινα, η

π.χ. γκόμενα ρόντελ πέσκε =
γκόμενα ψάχνει για τον εαυτό του.
Συνών. *γιαβουκλούκα* = *ερωμένη*,
αγαπητικιά.

γκομενιάρης: γκομενιάρι, ο
π.χ. γκομενιάρι σι κο τσαβό =
γκομενιάρης είναι ο γιος σου.

γκομενιλίκι: γκομενιλίκο, ο
π.χ. χαλέ λε ε γκομενιλίκορα = τον
έφαγαν τα γκομενιλίκια.

γκόμενος: γκόμενο και γκόμενο, ο
π.χ. λακό γκόμενο σι καβά = ο
γκόμενός της είναι αυτός.

Συνών. *γιαβουκλίο* = *ερωμένος*,
αγαπητικός, *ντόστι* = *εραστής*,
σύντροφος.

γκοφρέτα: κοφρέτα και γκοφρέτα,
η

π.χ. λε τουκέ εκ κοφρέτα τε χας =
πάρε για σένα μια γκοφρέτα να φας.

γκρεμίζομαι (α) (αμετβ. ρ.): περάβ
(= πέφτω).

γκρεμίζομαι (β) (αμετβ. ρ.):
περάντιαβ (σ.α. καταρρίπτομαι)

π.χ. τε περάντολ καβά ντουβάρι =
να γκρεμιστεί αυτός ο τοίχος.

γκρεμίζω (α) (μετβ. ρ.): περαβάβ
π.χ. κα περαβέν λεσκό κχερ = θα
γκρεμίσουν το σπίτι του.

(βλ. και κατεδαφίζω).

γκρεμίζω (β) (ενεργ. διαμ. ρ.):
περανταράβ (= βάζω να γκρεμίσει-
ουν, βάζω να κατεδαφίσει-ουν,
κάνω να πέσει-ουν)

π.χ. κα περανταράβ λεστέ καβά
ντουβάρι = θα τον βάλω να
γκρεμίσει αυτόν τον τοίχο,
περανταρντάν μαν τελέ = μ' έκανες
να πέσω κάτω (*περανταρντό*, -ί *μτχ.*
= γκρεμισμένος, κατεδαφισμένος,
περανταριπέ, ο ρηματ. ουσ. =
γκρέμισμα, κατεδάφιση).

γκρέμισμα: περαηπέ, ο.

γκρεμισμένος: περαντό,-ί
(βλ. και πεσμένος).

Αντίθ. *μπιπεραντό* = *αγκρέμιστος*,
άπεφτος, *ακατεδάφιστος*.

γκρεμός: ουτσουρούμο, ο

π.χ. ο τομαφίλι πελό κάι
ουτσουρούμο = το αυτοκίνητο
έπεσε στο γκρεμό.

γκρίνια: μορμισαριπέ, ο και
μούρμα, η

π.χ. ιτσ νι ατσχέλ κι μούρμα =
καθόλου δε σταματάει η γκρίνια
σου, χαλά μαν κο μορμισαριπέ =
μ' έφαγε η γκρίνια σου.

(μορμισαριπέ κυριολ.
μουρμούρισμα).

(μούρμα κυριολ. μουρμούρα, βλ.
και μουρμούρα).

γκρινιάζω (α) (αμετβ. ρ.):

μορμισαράβ

π.χ. σαστό γκιβέ μορμισαρέλ = όλη
την ημέρα γκρινιάζει.

(μορμισαράβ κυριολ.
μουρμουρίζω).

γκρινιάζω (β) (αμετβ. ρ.): μούρμα-
κεράβ (= μουρμούρα κάνω).

π.χ. νι κα κερές-μούρμα = δε θα
γκρινιάξεις.

γκρινιάρης (επίθ.): μορμισαρντό,-ί

π.χ. χαλάν μαν, μορμισαρντέα, κε
μουρμάσα = μ' έφαγες, γκρινιάρη,
με τη μουρμούρα σου.

γκρουπ: (βλ. ομάδα).

γλάρος: ματσχάρκα, η (από τη λέξη
ματσχό = ψάρι).

γλαροφωλιά: ματσχαρκάκι-
ουβάβα, η.

γλείφτης: γιαλαματζίο, ο (θηλ.
γιαλαματζίκα και γιαλαματζύκα, η).

γλείφω (μετβ. ρ.): τσαράβ και
γιαλάιαβ (προφ. με συνίζηση ια)
(βλ. ομόηχο τσαράβ = αμετβ.
βόσκω).

γλείψιμο: τσαριπέ και γιαλαμάκο,
ο.

γλέντι (α): εηλεντζάβα, η

π.χ. αϊράτ σίαμεν εηλεντζάβα =
απόψε έχουμε γλέντι.

γλέντι (β) (προσφορά μετά από τάμα): ανταλέτι, ο

π.χ. ανταλέτι σίμαν, μπακρό κα τσχινάβ = γλέντι έχω, αρνί θα σφάξω (αντάκο = τάμα).

γλεντώ (αμετβ. και μετβ. ρ.):

γλε(ν)ντισαράβ

π.χ. τζας τε γλε(ν)ντισαράς = πάμε να γλεντήσουμε.

γλιστρώ (αμετβ. ρ.): καήαβ και γλιστρισιάβ.

γλίτσα: γλίτσα, η

π.χ. γλίτσα σι οπρά ντρομά, πολοκό τε τζας ε τομαφιλέσα = γλίτσα υπάρχει πάνω στους δρόμους, σιγά να πας με το αυτοκίνητο.

γλιτώνω: (βλ. γλυτώνω).

γλουτός: μπουλάκι-τσαμ, η (κυριολ. ποπού μάγουλο, μπουλάκε-τσαμά, ε = ποπού, μάγουλα, γλουτοί).

γλύκα: γκουγκλιπέ, ο (σ.α. γλυκό)

π.χ. ιν μανγκάβ τούταρ κχάντσικ, εμπούκα γκουγκλιπέ σάντε κατάρ κο μούι = δε θέλω, από σένα τίποτε, λίγη γλύκα μόνο από το στόμα σου. (δηλ. να μου γλυκομιλάς).

Αντίθ. κερκιπέ = πίκρα.

γλυκά (επίρρ.): γκουγκλέστε

π.χ. ο εσνάφο μανούζς γκουγκλέστε κονουσσίορ πε μυστυρυνέγκε = ο επαγγελματίας άνθρωπος γλυκά μιλάει στους πελάτες του.

Αντίθ. κερκέστε = πικρά.

γλυκάδα: (βλ. γλύκα).

γλυκαίνομαι (αμετβ. ρ.):

γκουγκλιάβ

π.χ. γκουγκλιλό κατάρ ε παρέ = γλυκάθηκε από τα λεφτά.

Αντίθ. κερκιάβ = πικραίνομαι.

γλυκαίνω (α) (μετβ. ρ.):

γκουγκλαράβ

π.χ. σι κái κχάντσικ τε

γκουγκλαράβ μο μούι; = υπάρχει τίποτε να γλυκάνω το στόμα μου;

Αντίθ. κερκαράβ = πικραίνω.

γλυκαίνω (β) (αμετβ. ρ.):

γκουγκλιάβ

π.χ. γκουγκλιλέ ε πορτοκάλα = γλύκαναν τα πορτοκάλια.

γλυκαίνω (γ) (επιτατ. μεταβ. ρ.):

γκουγκλανταράβ

π.χ. γκουγκλανταρντέ λε ε παρέ = τον γλύκαναν τα λεφτά.

γλυκαμένος (μτχ.): γκουγκλαρντό, -ί

Αντίθ. κερκαρντό = πικραμένος.

γλύκανση: γκουγκλαριπέ, ο.

γλυκατζής: τατλϋτζίο, ο (σ.α. ζαχαροπλάστης).

γλυκατζού: τατλϋτζύκα, η (σ.α. ζαχαροπλάστρια).

γλυκερός: (βλ. γλυκός).

γλυκίζω: (βλ. γλυκαίνω αμετβ.).

γλυκό: γκουγκλιπέ, ο και τατλία, η π.χ. μπουτ γκουγκλιμάτα χας, ο(ν)ντάν ντουκχάν τουτ κε ντα(ν)ντά = πολλά γλυκά τρως, γι' αυτό σε πονούν τα δόντια, κα κεράβ τατλία = θα φτιάξω γλυκό.

γλυκοαίματος (επίθ.): γκουγκλέ-ρατέσκο, -ι

Αντίθ. κερκέ-ρατέσκο = πικροαίματος.

γλυκόγλωσσος (επίθ.): γκουγκλέ-τσημπάκο, -ι.

π.χ. γκουγκλέ-τσημπάκο τε αβές = γλυκόγλωσσος να είσαι.

Συνών. γκουγκλέ-πφερασένγκο και γκουγκλέ-ορμπένγκο = γλυκόλογος.

Αντίθ. κερκέ-τσημπάκο = πικρόγλωσσος.

γλυκοκοιτάζω (αμετβ. και μετβ. ρ.):

γκουγκλέστε-ντικχάβ (= γλυκά κοιτάζω).

γλυκόλαλος (επίθ.): γκουγκλέ-λαλάκο, -ι και γκουγκλέ-σεζάκο, -ι.

γλυκόλογος (επίθ.): γκουγκλέ-
πφερασένγκο, -ι και γκουγκλέ-
ορμπένγκο, -ι.

Συνών. γκουγκλέ-τσημπάκο =
γλυκόγλωσσος.

γλυκόμηλο: γκουγκλί-πφαμπάι, η.

γλυκομίλητος (α): (βλ.

γλυκόγλωσσος).

γλυκομίλητος (β): γκουγκλέ-
μόσκο, -ι (κυριολ. γκλυκόστομος,
σ.α. γλυκοπρόσωπος, *μούι* = στόμα,
πρόσωπο, γκουγκλέ-μόσκο σ.α.
ευγενικός)

π.χ. μπουτ γκουγκλέ-μόσκι σι κι
μπορί = πολύ γλυκομίλητη είναι η
νύφη σου.

Συνών. γκουγκλέ-τσημπάκο =
γλυκόγλωσσος

γλυκομιλώ (αμετβ. ρ.):

γκουγκλέστε-ορμπισαράβ και
γκουγκλέστε-κονουσσίαβ

π.χ. γκουγκλέστε-κονούζς μανγκέ
ντα λε μο γκι = να μου γλυκομιλάς
και πάρε την ψυχή μου.

γλυκός (επίθ.): γκουγκλό, -ί

π.χ. κερ μανγκέ γεκ γκουγκλί
καϊάβα = φτιάξε μου ένα γλυκό
καφέ, μπουτ γκουγκλό σι καβά
χουρντό = πολύ γλυκό είναι αυτό το
μωρό, (φράση) εκ γκουγκλί τσηπ
ατσχέλ αν καγιά ντουνιάβα, αβέρ
κχάντσικ = μια γλυκιά γλώσσα
μένει σ' αυτό τον κόσμο, άλλο
τίποτε.

Αντίθ. κερκό = πικρός.

γλυκόστομος (επίθ.): γκουγκλέ-
μόσκο, -ι.

γλυκούλης (επίθ.): γκουγκλορό, -ί
(σ.α. γλυκούτσικος).

γλυκούτσικος (επίθ.):

γκουγκλορό, -ί (σ.α. γλυκούλης).

Αντίθ. κερκορό = πικρούτσικος.

γλυκοφίλημα: γκουγκλό-
τσουμιντιπέ και γκουγκλό-
τσουμουντιπέ, ο.

γλυκόφωνος (επίθ.): γκουγκλέ-
σεζάκο, -ι και γκουγκλέ-λαλάκο, -ι
γλυκύτητα: (βλ. γλύκα).

γλυτωμός: κουρταριπέ, ο και
κουρταρμάκο, ο (σ.α. λυτρωμός,
σώσιμο).

γλυτώνω (α) (αμετβ. ρ.):

κουρτουλούιαβ (προφ. με συνίζηση
ια). (= λυτρώνομαι, σώζομαι)

π.χ. τε κουρτουλούιαβα τούταρ,
μπαρί-μεμελί κα πφαμπαράβ = αν
γλυτώσω από σένα, λαμπάδα θ'
ανάψω.

γλυτώνω (β) (αμετβ. ρ.):

κουρταρίαμαν (= γλυτώνω τον
εαυτό μου).

π.χ. για τε κουρταρίαμαν,
τσηουτόμαν κατάρ ντουβάρι = για
να γλυτώσω, πήδηξα από τον τοίχο.

γλυτώνω (μετβ. ρ.): κουρταρίαβ

π.χ. κουρτάρ μαν, Ντέβλαμ, κατάρ
καλά τσεκίε = γλύτωσε με, Θεέ
μου, από αυτά τα βάσανα, τε
ασταράβα τουτ α(ν)ντέ με βαστά,
νασσί κα κουρταρίορ τουτ κχόνικ
= άμα σε πιάσω στα χέρια μου, δε
θα μπορέσει να σε γλυτώσει
κανείς.

(σ.α. λυτρώνω, σώζω),

(κουρταρίορ = γλυτώνει, σ.α.

συμφαίρει π.χ. σο κουρταρίορ

μάνγκε, λε κα κινάβ = ό, τι μου

συμφέρει, αυτό θα αγοράσω).

γλυφιτζούρι: σσεκέρι, ο (κυριολ.
ζάχαρη)

π.χ. λιόμ ε χουρντέσκε εκ σσεκέρι
= πήρα για το παιδί ένα

γλυφιτζούρι.

(υποκ.) σσεκερίσι, ο

(βλ. και ζάχαρη).

γλώσσα: τσηπ, η

π.χ. (στίχοι από ποίημα Γ.Αλεξίου
«αμαρί τσηπ» = η γλώσσα μας) γεκ
τσηπ, πφαλά, ασταρέλ, αμέν, γεκ
τσηπ, πφαλά, σικαβέλ αμέν, οπρά
πφου, η ρομανί, η μπουτ

γκιλαμπα(ν)ντί = μια γλώσσα, αδέρφια, μας κρατάει, μια γλώσσα, αδέρφια, μας δείχνει πάνω στη γη, η τσιγγάνικη, η πολύ τραγουδιστή, σσουβλιλί μι τσχιπ = πρήστηκε η γλώσσα μου.

γλωσσάς: τσχιμπαλό, ο

π.χ. τσχιμπαλέα, σαί ρομνί κα λελ τουτ, κα μουκέλ τουτ = γλωσσά (γκρινιάρη) όποια γυναίκα σε πάρει (σε παντρευτεί) θα σε αφήσει.

γλωσσικός (επίθ.): τσχιμπάκο, -ι (= γλώσσας, γενική πτώση του ενικού της λέξης τσχιπ = γλώσσα).

γλωσσίτσα: τσχιπορί, η

π.χ. ε χουρντέσκι τσχιπορί ντουκχάλ = του μωρού η γλωσσίτσα πονάει.

γλωσσοκοπάνα: (βλ. γλωσσού).

γλωσσομάθεια: τσχιμπάκο-σικλιπέ,ο (= μάθηση γλώσσας).

γλωσσοπλάστης: πφερασαλό, ο (σ.α. φλύαρος)

π.χ. μπουτ πφερασαλό σι λεσκό σικνό τσχαβό = πολύ γλωσσοπλάστης είναι ο μικρός του γιος.

γλωσσού: τσχιμπαλί, η

π.χ. μπουτ τσχιμπαλί σι λεσκή ρομνί = πολύ γλωσσού είναι η γυναίκα του.

γνέθομαι (αμετβ. ρ.): μπριβντιάβ (παθητική διάθεση).

γνέθω: (βλ. μαδώ).

γνεμένος: (βλ. μαδημένος).

γνέσιμο: (βλ. μάδημα).

γνέφω (μετβ. ρ.): ισσαρέτι-κεράβ

π.χ. κερντά μανγκέ ισσαρέτι τε τζάβταρ = μου έγνεψε να φύγω (ισσαρέτι = σινιάλο, νόημα, κεράβ = κάνω).

γνέψιμο: ισσαρέτι-κεριπέ, ο (ισσαρέτι = σινιάλο, νόημα, κεριπέ = πράξη, φτιάξιμο).

γνήσιος (α) (άκλ. επίθ.): χάσι (σ.α. αυθεντικός, αμιγής).

π.χ. η ανγκρουσνί σι κατάρ χάσι γκάλμπενο = το δαχτυλίδι είναι από γνήσιο χρυσό.

γνήσιος (β) (άκλ. επίθ.): άσι

π.χ. άσι γκάλμπενο σι = γνήσιο χρυσό είναι (σ.α. αυθεντικός, αμιγής).

Συνών. *τεμίζι* = καθαρός, αμιγής.

Αντίθ. *χοχαμντό* = ψεύτικος, ψεύτης.

γνήσιος (γ) (άκλ. επίθ.): ασϋ

π.χ. ασϋ ρομ νάι σαν του, κο ντατ σι γκατζό = γνήσιος (καθαρόαιμος) Τσιγγάνος δεν είσαι εσύ, ο πατέρας σου είναι μη Τσιγγάνος.

Συνών. *έμντα* = αληθινός, αλήθεια *επίρρ.*, *τσατσουκανό* = αληθινός, πραγματικός.

γνησιότητα: ασλούκο, ο.

γνώμη (α) (αλλάζω) (αμετβ. ρ.):

ιρισαράμαν (κυριολ. γυρίζω τον εαυτό μου)

π.χ. ιρακί πφε(ν)ντάν μανγκέ βα· αβγκιέ σόσκε ιρισαρέστουτ; = χθες μου είπες ναι· σήμερα γιατί αλλάζεις γνώμη;

Συνών. *τσχάμαν* (= *ρίχνω τον εαυτό μου*), *ρίχνομαι*, *αλλάζω γνώμη*, *μοιάζω σε χαρακτήρα*, *μοιάζω σε συνήθεια*, *πετάγομαι*, *βουτώ αμετβ. ορμώ*, *ανακατεύομαι (εμπλέκομαι)*.

γνώμη (β): φικίρι, ο (βλ. επινόηση).

γνωρίζομαι (α) (αμετβ. ρ.):

πιντζάρντιαβ

π.χ. σαρ πιντζάρντιλαν λέσα; = πώς γνωρίστηκες μαζί του; (βλ. και αναγνωρίζομαι).

γνωρίζομαι (β) (αμετβ. ρ.):

πριντζά(ν)ντιαβ.

γνωρίζω (α) (μετβ. ρ.): πιντζαράβ

π.χ. πιντζαρντόμ λε κάι με πφαλέσκο μπιάβ = τον γνώρισα στου αδερφού μου το γάμο, μπουτ τφουλιλό καβά, νασστί πι(ν)τζαρντόμ λε = πολύ πάχυνε αυτός, δεν μπόρεσα να τον γνωρίσω.

(βλ. και αναγνωρίζω).

γνωρίζω (β) (μετβ. ρ.): πριντζανάβ

π.χ. πριντζανάβ λες με = τον

γνωρίζω εγώ.

γνωρίζω (γ) (μετβ. ρ.): τζανάβ (= ξέρω)

π.χ. τζανές ακανά σο κερντάν; =

γνωρίζεις τώρα τι έκαμες;

γνωριμία (α): πιντζαριπέ, ο

π.χ. σίτουτ πιντζαριπέ καλέ

μανουσσέσα; = έχεις γνωριμία μ' αυτον τον άνθρωπο;

(βλ. και αναγνώριση).

γνωριμία (β): πριντζανιπέ, ο.

γνώριμος (επίθ.): πιντζαρντό,-ί

(σ.α. γνωστός)

π.χ. πιντζαρντί σι λεσκί σέζι, αμά νασστί ακχιαράβ κον σι = γνώριμη είναι η φωνή του, αλλά δεν μπορώ να καταλάβω ποιος είναι.

(βλ. και γνωστός).

Αντίθ. μπιπιντζαρντό = ανέγνωρος,

άγνωστος, γιαμπαντζίο = ξένος.

γνώση: τζανγκλιπέ, ο και τζανιπέ, ο

π.χ. ο τζανγκλιπέ σι ζουραλιπέ = η

γνώση είναι δύναμη. (προέρχεται

από τη σύνθετη λέξη

μπουτζανγκλιπέ = πολυγνωσία,

μπουτ = πολύ και τζανγκλιπέ =

γνώση. Η λέξη μπουτζανγκλιπέ

χρησιμοποιείται με την έννοια της

λέξης εξυπνάδα), (τζανιπέ από τη

λέξη τζανάβ = ξέρω).

Αντίθ. μπισικλιπέ = αμάθεια.

γνώστης: τζανγκλό, ο (σ.α.

αναγνωρισμένος)

(μπουτζανγκλό = πολύξερως,

μπουτ = πολύ και τζανγκλό [από το

ρήμα τζανάβ = ξέρω] = γνώστης).

γνωστικός: (βλ. συνετός, λογικός).

γνωστοποίηση: (βλ. πληροφόρηση, διάδοση).

γνωστοποιώ: (βλ. πληροφορώ,

διαδίδω).

γνωστός (α) (επίθ.): πι(ν)τζαρντό,-ί

π.χ. πι(ν)τζαρντό σικάντολ μανγκέ

καβά = γνωστός μου φαίνεται

αυτός.

Αντίθ. μπιπιντζαρντό = άγνωστος.

γνωστός (β) (επίθ.):

πριντζα(ν)ντό,-ί.

γόβα: κού(ν)ντρα, η (πληθ.

κού(ν)ντρε, ε)

π.χ. βουράβ κε κού(ν)ντρε = φόρα

τις γόβες σου.

γόμα: γκόμα, η

π.χ. λιάν γκόμα; = πήρες γόμα;

γονατάκι: κοτσορί, η

π.χ. κάι τσαλαντάν κι κοτσορί; =

πού χτύπησες το γονατάκι σου;

γονατίζω (α) (αμετβ. ρ.):

οπρακοτσά-ατσγάβ (= πάνω στα

γόνατα μένω).

γονατίζω (β) (αμετβ. ρ.):

οπρακοτσά-μπεσσάβ (= πάνω στα

γόνατα κάθομαι)

γονάτισμα (α): οπρακοτσά-

ατσχιπέ, ο

(οπρακοτσά = πάνω στα γόνατα,

ατσχιπέ = στάση, παύση)

γονάτισμα (β): οπρακοτσά-

μπεσσιπέ, ο (= πάνω στα γόνατα

κάθισμα).

γονατισμένος: (βλ. γονατιστός).

γονατιστός (α) (άκλ. επίθ.):

οπρακοτσά (= πάνω στα γόνατα).

π.χ. οπρακοτσά μολισαρέλας ε

Ντεβλέ = γονατιστός παρακαλούσε

το Θεό.

γονατιστός (β) (μτχ. ως επίθ.):

οπρακοτσά-ατσχι(ν)ντό, -ί (= πάνω

στα γόνατα στεκάμενος).

γονατιστός (γ) (μτχ. ως επίθ.):

οπρακοτσά-μπεσσι(ν)ντό, -ί (=

πάνω στα γόνατα καθισμένος).

γόνατο: κοτς, η

π.χ. τσαλαντά-πες κάι πι κοτς =

χτύπησε στο γόνατό του, οπρα-κότς

χας ο μαρνό, ανγκλά μά(ν)ντε σαν

λατσχό, παλά μά(ν)ντε γκένε μο

πφουκαηπέ κερές = πάνω στο

γόνατο τρωσ το ψωμί, μπροστά μου είσαι καλός, από πίσω μου πάλι την προδοσία μου κάνεις.

γόπα (αποτσιγάρο): πουλίνκα, η και γόπα, η.

γοργόνα: γοργόνα, η.

γορίλας: γκορίλα, ο

π.χ. νά χα μπουτ, σαρ γκορίλα κερντιλάν = μην τρωσ πολύ, σαν γορίλας έγινες.

Θηλ. γκορίλα, η.

γουλιά: ουντούμο και γιουντούμο, ο

π.χ. πι εκ ουντούμο = πιες μια γουλιά (σ.α. μπουκιά, βλ. και μπουκιά).

γουλίτσα: ουντουμίσι και γιουντουμίσι, ο (σ.α. μπουκίτσα).

γούνα: γούνα, η

π.χ. μπούσσουκαρ σι κι γούνα = υπέροχη είναι η γούνα σου.

γουνότριχα: γουνάκο-μπαλ, ο (= γούνας τρίχα, μπαλ = τρίχα, μαλλί).

γουργουρίζω (αμετβ. ρ.): μπασσάβ (= ηχώ αμετβ.)

π.χ. με πορά μπασσέν κατάρ η μποκ = τα έντερά μου γουργουρίζουν (ηχούν) από την πείνα.

(βλ. και αμετβ. ηχώ).

γούρι: μπαχ, η (κυριολ. τύχη).

π.χ. μπαχ α(ν)ταβέλ μανγκέ καβά = γούρι (τύχη) μου φέρνει αυτός.

Αντίθ. ουρσουζλούκο = γρουσουζιά.

γουρλής (επίθ.): μπαχταλό,-ί (κυριολ. τυχερός)

π.χ. μπαχταλό σαν του μάνγκε = γουρλής (τυχερός) είσαι εσύ για μένα.

Αντίθ. ουρσουζί = γρουσουζής.

γούρλωμα: ποραηπέ, ο.

γουρλομάτης (επίθ.): ποραντέ-γιακχένγκο,-ι.

γουρλωμένος (μτχ.): ποραντό,-ί

π.χ. κάνα χολάολ, πε γιακχά

ποραβέλ = όταν θυμώνει,

γουρλώνει τα μάτια του.

γουρλώνω (μετβ. ρ.): ποραβάβ

π.χ. σόσκε ποραβές κε γιακχά; = γιατί γουρλώνεις τα μάτια σου;

γουρούνα: μπαλί, η

π.χ. σαρ μπαλί κερντιλί κατάρ ο μπουτ χαπέ = σαν γουρούνα έγινε από το πολύ φαϊ.

γουρουνάκι: μπαλιτσορο, ο.

γουρούνι: μπαλιτσορό και μπαλό, ο

π.χ. σαρ μπαλό κερντιλάν! νά χα μπουτ = σαν γουρούνι έγινες! μην τρωσ πολύ, παρμπαράβ ε μπαλιτσοχέν = ταίζω τα γουρούνια.

γουρουνιά: μπαλιτσοχιπέ, ο

π.χ. κάι τζας κο μπαλιτσοχιπέ σικαβές = όπου πας τη γουρουνιά σου δείχνεις.

Συνών. χοριπέ = γαιδουριά.

γουρουνίσιο (α) (επίθ.):

μπαλιτσοχικανό,-ί

π.χ. νι χαλ μπαλιτσοχικανό μας = δεν τρώει γουρουνίσιο κρέας.

γουρουνίσιο (β) (επίθ.):

μπαλιτσοχέσκο, μπαλόσκο,-ι.

γουρουνοπέτσι: μπαλιτσοχικανί-μορκχί, η

γοφός: καπούλι, ο.

γραβάτα: γκραβάτα και γραβάτα, η

π.χ. τζανές τε πφά(ν)ντες γκραβάτα; = ξέρεις να δένεις γραβάτα;

γράμμα: γιαζία, η και γράμα, ο

π.χ. σο κερέλ, κερέλ η γιαζία = ό,τι κάνει, κάνει το γράμμα (δηλ. η μόρφωση), μεκτούπο, ο (= επιστολή), (γιαζία σ.α. γραφτό, βλ. και γραφτό).

γραμματιζούμενος: (βλ. γραμματισμένος).

γραμμάτιο: γραμάτιο, ο

π.χ. τζαβ, τε ποκινάβ ε τομαφιλέσκο γραμάτιο = πάω, να πληρώσω του

αυτοκινήτου το γραμματίο.

γραμματισμένος (επίθ. ως ουσ.):

γιαζϋτζίο, -ίκα

π.χ. γιαζϋτζίο σι, τζανέλ τε γιαζίορ
= γραμματισμένος είναι, ξέρει να
γράφει (βλ. και γραφιάς).

Συνών. οκουμούσσι = διαβασμένος,
σπουδαγμένος, μορφωμένος.

Αντίθ. mpiγιαζιάκο = αγράμματος,
γιαζϋσϋζι = αγράμματος, άγραφος.

γραμματόσημο: πούλο, ο (σ.α.
χαρτόσημο)

(ομόηχο πούλο = χρυσόσκονη
καλλυντικό).

Πληθ. πούλορα, ε.

γραμμένος (α) (ουσ.): γιαζϋλίο, ο,
θηλ. γιαζϋλύκα, η.

γραμμένος (β) (άκλ. επίθ.):

γιαζϋλύ (σ.α. εγγεγραμμένος,
γραπτός, δηλωμένος στα μητρώα
του δήμου)

π.χ. γιαζϋλύ λιλ = γραμμένο χαρτί,
νάι γιαζϋλύ ο χουρντό νταά κάι
μπελεντία = δεν είναι γραμμένο
(δηλωμένο) το παιδί ακόμα στη
δημαρχία.

Αντίθ. mpiγιαζϋλύ = άγραφος,
αδήλωτος στα μητρώα του δήμου.

γραμμή: τσιζγκία, η και τσϋζγκία,
η

π.χ. σϋρντε τσιζγκία κατέ = τράβα
γραμμή εδώ.

γραμμούλα: τσιζγκίσα, η.

γραμμωτός: (βλ. ριγωτός).

γρανάζι: γκρανάζι, ο

π.χ. ε μακινάκε γκρανάζορα = τα
γρανάζια της μηχανής (κινητήρα),
πφαγκιλό ο γκρανάζι = έσπασε το
γρανάζι.

γραπτός: (βλ. γραμμένος (β)).

γράπωμα: ασταριπέ, ο (= πιάσιμο,
κράτημα, σύλληψη).

γραπωμένος (μτχ.): ασταρντό, -ί (=
πιασμένος, κρατημένος,
συλλημμένος).

γραπώνομαι (αμετβ. ρ.):

αστάρντιαβ (= πιάνομαι, κρατιέμαι,
συλλαμβάνομαι).

γραπώνω (μετβ. ρ.): ασταράβ (=
πιάνω, κρατώ, συλλαμβάνω)

π.χ. ασταρντέ λε σαρ μικινέλ
τσορντικανέ μανγκινά = τον
γράπωσαν καθώς πουλούσε
κλεμμένα εμπορεύματα.

γρασίδι: τσαρ, η (κυριολ. χόρτο)

π.χ. νά μπας οπρά τσαρ = μη πατάς
πάνω στο γρασίδι.

γράσο: γκράσο και γράσο, ο

π.χ. μακ ζάλακ γκράσο οπρά
ρολιμάνο = άλειψε λίγο γράσο
πάνω στο ρουλεμάν.

γρατσουνίζω (μετβ. ρ.):

παραλάιαβ (προφ. με συνίζηση ια)
και ουζζαράβ (ουζζαράβ κυριολ.
γδέρνω, ξεφλουδίζω)

π.χ. κον ουζζαρντά κο μούι; =
ποιος γρατσούνισε το πρόσωπό
σου;

γρατσούνισμα (α): παραλαμάκο, ο.

γρατσούνισμα (β): ουζζαριπέ, ο
(κυριολ. γδάρσιμο, ξεφλουδισμα).

γρατσουνισμένος (άκλ. επίθ.):

παραλαμούσσι και (μτχ.):
ουζζαρντό, -ί. (ουζζαρντό κυριολ.
γδαρμένος, ξεφλουδισμένος).

γραφείο: γραφίο, ο

π.χ. λεσκί ντέι κοσέλ ε γραφιένγκε
μερντεφέα = η μάνα του σκουπίζει
τα σκαλοπάτια των γραφείων
(εργάζεται ως καθαρίστρια).

γραφιάς (επίθ. ως ουσ.): γιαζϋτζίο,

ο (κυριολ. γραμματιζούμενος,
γραμματισμένος, εγγράματος, σ.α.
συγγραφέας), θηλ. γιαζϋτζίκα, η

π.χ. γιαζϋτζίο σι λακό ντατ,
γιαζμακέσα ικαλέλ ε παρέ, νάι σαρ
αμέ(ν)ντε, κάι μουνταρά-σαμέν
α(ν)ντέ ταρλάβε εκχέ παρτσάβα
μαρνέσκε = γραφιάς είναι ο
πατέρας της, με το γράψιμο βγάζει
τα λεφτά, δεν είναι σαν εμάς, που

σκοτωνόμαστε μες στα χωράφια για ένα κομμάτι ψωμί (βλ. και γραμματισμένος).

γραφικός (επίθ.): γιαζμακέσκο, -ι (γενική πτώση του ενικού της λέξης γιαζμάκο = γράψιμο).

γράφομαι (αμετβ. ρ.): γιαζϋλίαβ και γραπσάβαβ.

γραφτό: γιαζία, η

π.χ. σο ντα τε κερέλ ο μανούζς, κατάρ πι γιαζία νασσί νασσέλ = ότι και να κάνει ο άνθρωπος, από το γραφτό του δεν μπορεί να ξεφύγει, καγιά σας λεσκή γιαζία, σό τε κεράς! = αυτό ήταν το γραφτό του, τι να κάνουμε!

(γιαζία κυριολ. γράμμα, βλ. και γράμμα).

γράφω (αμετβ. και μετβ. ρ.):

γιαζίαβ και γραπσαράβ.

π.χ. σο γιαζιόρ κατέ; = τι γράφει εδώ; τζανές τε γραπσαρές; = ξέρεις να γράφεις; α(ν)τάβ ο καλέμο, τε γιαζίαβ λεσκό αλάβ = φέρε το στυλό, να γράψω το όνομά του.

γράψιμο (α): γιαζμάκο, ο.

γράψιμο (β): γραπσαριπέ, ο.

γρήγορα (α) (επίρρ.): σίγο και σούγο

π.χ. κερ σίγο, τε μπιτιρίας = κάνε γρήγορα, να τελειώσουμε, τζα σούγο κχερέ, βασικαρέλ τουκέ κι ντέι = πήγαινε γρήγορα σπίτι, σε φωνάζει η μάνα σου.

Αντίθ. πολοκό = σιγά, σιγανά.

(βλ. και επειγόντως).

γρήγορα (β) (επίρρ.): τσαμπούκι και σσεβίκι

π.χ. τσαμπούκι αβιλό = γρήγορα ήρθε, κερ σσεβίκι = κάνε γρήγορα. (σσεβίκι σ.α. σβέλτα, σβέλτος, γρήγορος).

Αντίθ. γιαβάσσι = σιγά, ήσυχος.

γρήγορα (γ) (επίρρ.): τακ-τακ και τάκα-τάκα

π.χ. καλά μπουκιά νι κερντόν τακ-τακ = αυτές οι δουλειές δεν γίνονται γρήγορα, τε ιρισάος τάκα-τάκα = να γυρίσεις γρήγορα.

γρηγοράδα: σσεβικλίκο, ο (βλ. και σβελτάδα).

γρήγορος (άκλ.επιθ.): σσεβίκι

π.χ. νταά σσεβίκι σι τούταρ = είναι πιο γρήγορος από σένα.

(βλ. και σβέλτος).

Αντίθ. πφαρό (μτφ.) = βαρύς, (μτφ. αργός).

γριά: πφουρί, η

π.χ. σο κερές πφουρίε, σαρ σαν; = τι κάνεις γριά, πως είσαι;

Αντίθ. τερνί = νέα.

γριούλα: πφουρορί, η

Αντίθ. τερνορί = νεαρούλα.

γρίπη: γρίπι και γκρίπι, η

π.χ. ασταρντά μαν γρίπι = μ' έπιασε γρίπη.

γριπωμένος (μτχ.): γριπλίο, -ίκα

π.χ. γριπλίο σομ = γριπωμένος είμαι.

Συνών. νασφαλό = άρρωστος, ασθενής.

γριπώνομαι (αμετβ. ρ.):

γριποσάβαβ και γκριπλενίαβ

π.χ. γριποσάιλομ, ο(ν)ντάν χασάβ = γριπώθηκα, γι' αυτό βήχω, γκριπλε(ν)ντί λεσκή ρομνί = γριπώθηκε η γυναίκα του.

γροθιά: ντουμούκ, η

π.χ. α(ν)ντέ γεκ ντουμούκ περαντά λε τελέ = με μια γροθιά τον έριξε κάτω.

(υποκ.) ντουμουκχορί, η.

γρονθοκόπημα: ντουμουκχένσα-τσαλαηπέ, ο (= με γροθιές χτύπημα).

γρονθοκοπημένος (μτχ.):

ντουμουκχένσα-τσαλαντό,-ί (= με γροθιές χτυπημένος).

γρονθοκοπούμαι (αμετβ. ρ.):

ντουμουκχένσα-τσαλάντιαβ (= με γροθιές χτυπιέμαι).

γρονθοκοπώ (μετβ. ρ.):

ντουμουκχένσα-τσαλαβάβ (= με γροθιές χτυπώ)

π.χ. τσαλαντά λε ντουμουκχένσα ντα γκελόταρ = το γρονθοκόπησε κι έφυγε.

γρουσουζης (επίθ.):

ουρσούζι,-σκα
π.χ. μπουτ ουρσούζι σαν, αβέρ ντρομ μάνσα ιν κ' αβές = πολύ γρουσουζης είσαι, άλλη φορά μαζί δε θα 'ρθεις.

Αντίθ. μπαχταλό = τυχερός.

γρουσουζιά:

ουρσουζλούκο, ο
π.χ. σαβό ουρσουζλούκο σι καβά και λιά αμέν! = τι γρουσουζιά είναι αυτή που μας πήρε (βρήκε)!

Αντίθ. μπαχ = τύχη.

γρύλος:

γκρίλο, ο
π.χ. ε τομαφιλέσκο γκρίλο = ο γρύλος του αυτοκινήτου.

γυαλί:

τζάμο και τζάμι, ο (= τζάμι)
π.χ. νά πφιρ πουρνανγκό, πφαγκέ τζάμορα σι τελέ = μη περπατάς ξυπόλυτος, σπασμένα γυαλιά υπάρχουν κάτω.

γυαλίζω (αμετβ. ρ.):

σσυρλάριαβ προφ. με συνίζηση ια)
π.χ. (μτφ.)σσυρλάριαβ λεσκό μούι κατάρ ο σεβινμέκο = γυαλίζει το πρόσωπό του απ' τη χαρά.

γυαλίζω (αμετβ. ρ.):

σσυρλάκι-κερντιάβ (= γυαλιστερός γίνομαι)
π.χ. εκ κοσιπέ, τε κερέσα ε μενία, κα κερντόν-σσυρλάκι = ένα σκούπισμα, αν κάνεις τα παπούτσια, θα γυαλίσουν.

Αντίθ. τονούκι-κερντιάβ =

θαμπώνω αμετβ.

γυαλίζω (μετβ. ρ.):

σσυρλατῆρίαβ
π.χ. σσυρλατῆρίαβ με μενία = γυαλίζω τα παπούτσια μου.

γυαλίζω (μετβ. ρ.):

σσυρλάκι-κεράβ (= γυαλιστερό κάνω)

Αντίθ. τονούκι-κεράβ = θαμπώνω μετβ.

γυάλισμα:

σσυρλαμάκο, ο

γυαλιστερός (άκλ.επιθ.):

σσυρλάκι
π.χ. βουραβέλ σσυρλάκι μενία = φοράει γυαλιστερά παπούτσια.

γυαλόχαρτο:

ζανπαράβα, η
π.χ. μοράβ η σα(μ)μπρέλα ε ζανπαράβάσα = τρίβω τη σαμπρέλα με το γυαλόχαρτο.

(υποκ.) ζανπαράβίσα, η.

γυμνάζομαι (αμετβ. ρ.):

γυμναστική-κεράβ (= γυμναστική κάνω)

π.χ. ο ντοκτόρι πφε(ν)ντά λεσκέ τε κερέλ-γυμναστική = ο γιατρός του είπε (συνέστησε) να γυμνάζεται.

γυμναστήριο:

γυμναστήριο, ο
π.χ. τζαβ και γυμναστήριο = πάω στο γυμναστήριο.

γυμναστική:

γυμναστική, η.

γύμνια:

(βλ. γυμνότητα).

γυμνός (επίθ.):

νανγκό,-ί
π.χ. ο νανγκό ντικχλά εμπούκα παρέ μπαριπέ ντα μπικνέλ αμένγκε ακανά = ο γυμνός είδε λίγα λεφτά και μεγαλοσύνη μας πουλάει τώρα.

(υποκ.) νανγκορό,-ί.

Αντίθ. βουραντό = ντυμένος,

φορεμένος.

γυμνότητα:

νανκιπέ, ο.

γύμνωμα:

νανγκιαριπέ, ο (σ.α. γδύσιμο).

γυμνωμένος (μτχ.):

νανγκιαντό,-ί (σ.α. γδυμένος).

γυμνώνομαι (αμετβ. ρ.):

νανγκιάβ και νανγκιαράμαν (σ.α. γδύνομαι, βλ. και γδύνομαι).

γυμνώνω (α) (μετβ. ρ.):

νανγκιαράβ (σ.α. γδύνω).

γυμνώνω (β) (μετβ. ρ.):

νανγκιανταράβ (σ.α. γδύνω).

γυναίκα:

τζουβλί (= το θηλυκό) και ρομνί, η (= η τσιγγάνα, η σύζυγος).

π.χ. τζουβλί σι ο τζουκέλ = γυναίκα (θηλυκό) είναι το σκυλί, η τζουβλί σι νταά πφιρνί κατάρ ο μρουςς = η γυναίκα είναι πιο πονηρή από τον άνδρα, σα ε τζουβλά κιντέπες και

μο κχερ αϊράτ = όλες οι γυναίκες
μαζεύτηκαν στο σπίτι μου απόψε,
κχερέ σι κι ρομνί; = στο σπίτι είναι
η γυναίκα σου; μπαρί ρομνί
κερντιλί κι τσχεί, νασστί
πιντζαρντόμ λα = μεγάλη γυναίκα
έγινε η κόρη σου, δεν μπόρεσα να
τη γνωρίσω.

(υποκ.) τζουβλορί και ρομνορί, η
(τζουβλί λέμε και τη μη Τσιγγάνα
μεσήλικη και άνω).

Αντίθ. μρουςς = αρσενικό, άνδρας,
ρομ = Τσιγγάνος, σύζυγος, άνδρας.

γυναικάς: τζουλιάρι και
τζουβλιάρι, ο. (σ.α. θηλυπρεπής
άνδρας).

γυναικείος (επίθ.): τζουβλικανό,-ί
π.χ. τζουβλικανέ πατέ = γυναικεία
ρούχα, τζουβλικανέ μενία =
γυναικεία παπούτσια.

(βλ. και θηλυκός).

Αντίθ. μρουσσικανό = ανδρικός,
αρσενικός.

γυναικοδουλειά: τζουβλικανί-
μπουκί, η

π.χ. με κάι τζουβλικανέ-μπουκιά, νι
τσχάμαν = εγώ στις
γυναικοδουλειές, δεν ρίχνομαι
(ανακατεύομαι).

γυναικοκαβγάς: τζουβλικανί-
τσινγκάρ, η.

γυναικόψυχος: τζουβλικανέ-
γκέσκο και τζουβλικανέ-γκιόσκο, ο.

γυναικίσιος: (βλ. γυναικείος).

γυναικωτός: (βλ. θηλυπρεπής).

γύρα: πφριπέ, ο (κυριολ.

περπάτημα σ.α. περίπατος, βόλτα,
γυρολόγημα).

π.χ. τζαβ α(ν)τό γκαβ πφριμάσκε
= πάω μες στο χωριό για γύρα (να
πουλήσω την πραμάτεια μου, πάω
για ζητιανιά).

γύρεμα: ροντιπέ, ο (= ψάξιμο,
έρευνα).

γυρεύω (μετβ. ρ.): ρόνταβ (=
ψάχνω, ερευνώ)

π.χ. σο ρόντες κάι αμαρί μαλάβα;
τι γυρεύεις στη γειτονιά μας;
γυρίζω (αμετβ. ρ.): ιρισάαβ
π.χ. κα ιρισάαβ πάπαλε = θα
γυρίσω πίσω.

Αντίθ. τζαβ = πηγαίνω.

(βλ. και αμετβ. επιστρέφω).

γυρίζω (αμετβ. ρ.): πφιράβ (=
αμετβ.περπατώ, σ.α.κυκλοφορώ
αμετβ. γυρολογώ)

π.χ. κάι πφιρές ρακιάσα α(ν)ντέ
ντρομά; = πού γυρίζεις βραδιάτικα
μες στους δρόμους;

γυρίζω (μετβ. ρ.): ιρισαράβ
π.χ. σο ντικχλάς μαν, ιρισαρντάς

πο σσορό· ιν μανγκέλας τε
ορμπισαρέλ μάνσα = μόλις με είδε,
γύρισε το κεφάλι του· δεν ήθελε να
μου μιλήσει, ιρισάρ ο τομαφίλι =
γύρνα το αυτοκίνητο.

(βλ. και μετβ. επιστρέφω).

γυρίζω (μετβ. ρ.): πφιαράβ (=
μετβ.περπατώ, σ.α. κυκλοφορώ
μετβ.)

π.χ. κάι ένι λατσχέ ντοκτόρα
πφιραντέ λε = στους πιο καλούς
γιατρούς τον γύρισαν.

γυρίζω (ενεργ.διαμ.ρ.):
ιρισαρνταράβ (= κάνω να γυρίσει-
ουν, βάζω να γυρίσει-ουν, κάνω να
επιστρέψει-ουν, βάζω να
επιστρέψει-ουν)

π.χ. κα ιρισαρνταράβ λεστέ ο
μοτόρι, κα λι(ν)νταράβ λέστε αβέρ
= θα τον κάνω να γυρίσει το
μηχανάκι, θα τον βάλω να πάρει
άλλο, κα ιρισαρνταράβ λεστέ ε
μανγκινά = θα τον βάλω να
επιστρέψει τα εμπορεύματα
(ιρισαρνταρντό, -ι μτχ. =
γυρισμένος, επεστραμμένος,
ιρισαρνταριπέ, ο = γύρισμα,
επιστροφή)

γύρισμα: ιρισαριπέ, ο.

γυρισμένος (μτχ.): ιρισαρντό,-ί.

γυρισμός: ιρισαηπέ, ο

π.χ. κάι ιρισαηπέ τε νακχές κατάρ
ντα = στο γυρισμό να περάσεις κι
από 'δω.

Αντίθ. τζιπέ = πηγαίμος.

(βλ. και επιστροφή).

γυριστός: (βλ. γυρισμένος).

γυρολόγημα: (βλ. γύρα).

γυρολογώ (αμετβ. ρ.): πφιδάβ
(κυριολ. περπατώ αμετβ. σ.α.
κυκλοφορώ αμετβ.)

π.χ. πφιδντόμ-πφιδντόμ, κχάντσικ
νι μπικι(ν)ντόμ = γυρολόγησα-
γυρολόγησα, τίποτε δεν πούλησα.

γύρος (το κρέας): γίρο, ο

π.χ. λιόμ τουκέ γίρο τε χας = σου
πήρα γύρο να φας.

γύψινος (επίθ.): γιπσέσκο, -ι.

γύψος: γίπσο, ο

π.χ. πφιδγκιλί λεσκή κούι ντα
νακχαντέλα α(ν)ντό γίπσο = έσπασε
(σπάστηκε) το χέρι του και το
πέρασαν μες στο γύψο.

γύρω (επίρρ.): τρούγιαλ

(βλ. και τριγύρω).

γωνία: κεσσάβα, η

π.χ. τχο ο σα(ν)ντούκο κάι
κεσσάβα = βάλε το σεντούκι στη
γωνία.

γωνίτσα: κεσσαβίσα, η.